

مدرسہ انریکس

تألیف و گردآوری:

محمد رحیم روشن

صدیقہ رجبی علیایی

حمید رضا طاهری

مہدیہ حاجی بابائی

سرشناسه	روشن، محمدرحیم، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پدیدآور	مدرسه اثربخش/تالیف و گردآوری محمدرحیم روشن...[و دیگران].
مشخصات نشر	تهران: موسسه آموزشی تالیفی ارشدان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۷۴ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۰۸-۲۴۱۸-۳
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	تالیف و گردآوری محمدرحیم روشن، صدیقه رجبی علیایی، حمیدرضا طاهری، مهدیه حاجی بابایی.
یادداشت	کتابنامه: ص. [۶۹]-۷۳.
موضوع	معلمان - اثر بخشی
Teacher effectiveness	تدریس اثربخش
Effective teaching	مدرسه ها -- مدیریت و سازماندهی
School management and organization	
رده بندی کنگره	LB۱۰۲۵/۳
رده بندی دیویی	۳۷۱/۳
شماره کتابشناسی ملی	۸۷۴۰۰۲۴
اطلاعات رکورد کتابشناسی	

ارشدان

مؤسسه آموزشی تالیفی ارشدان

نام کتاب:	مدرسه اثربخش
تألیف و گردآوری:	محمدرحیم روشن - صدیقه رجبی علیایی
ناشر:	حمیدرضا طاهری - مهدیه حاجی بابایی
ویرایش:	آموزشی تالیفی ارشدان
نوبت چاپ:	اول
حروفچینی و صفحه آرایی:	اول ۱۴۰۰
طراح و گرافیکست:	www.irantypist.com
شابک:	www.irantypist.com
شمارگان:	۹۷۸-۶۲۲-۰۸-۲۴۱۸-۳
مرکز خرید آنلاین:	۱۰۰۰
مرکز پخش و توزیع:	www.arshadan.com
قیمت:	www.arshadan.net
	۰۲۱۴۷۶۲۵۵۰۰
	۴۲۰۰۰ تومان

پیشگفتار ناشر:

به نام ایزد دانا که آغاز و انجام از آن اوست

هرگز دل من ز علم محروم نشد کم ماند زاسرار که مفهوم نشد
اکنون که به چشم عقل در می نگرم معلوم شد که هیچ معلوم نشد

ای دانای بی‌همتا، ای بخشنده‌ایی که ناخواسته عطا فرمایی و هر نیازمندی را به عدالت بی‌نیاز گردانی، مگر اینکه نالایق باشد و آن عنایت را به بازگونه از دست دهد. در عرصه پیشرفت تکنولوژی در هزاره سوم، هنوز نیاز بر مطالعه کتاب در کنار استفاده از منابع کامپیوتری و اینترنت احساس می‌شود. از این بابت خوشحالیم که می‌توانیم در جهت اعتلای علم، دانش و فرهنگ کشور قدمی هر چند کوچک برداریم.

و من الله التوفیق

دکتر شمس‌الدین یوسفیان

مدیر مسئول انتشارات ارشدان

پیشگفتار

مسأله اثربخشی مدرسه نماینده چالش‌های ماندگار و اساسی در عملکرد مدیریتی است. نخست، هیچ توافق جمعی در مورد تعریف اثربخشی مدرسه وجود ندارد؛ جنبه‌های متفاوت به نتایج یادگیری متفاوت نیاز دارند. دومین چالش در خصوص تعریف اثربخشی سازمان است، زیرا به صورت مداوم در حالت تغییر بوده و در دیدگاه افراد نسبت به مدرسه تأثیرگذار بوده و بازتاب دهنده تغییرات اجتماعی است. سوم، هر گروه معمولاً مشخصات اثربخشی متفاوت و متضادی را ارائه می‌کند.

اکنون با توجه به جایگاه مدرس در تعلیم نسل آینده و پرورش نیروی توانمند و خلاق در عرصه موفقیت و تحقق اهداف جوامع، این نوشتار در جهت ارتقاء سطح آگاهی و علمی و همچنین شناخت هرچه بیشتر دست‌اندرکاران نظام آموزشی و مدارس، تهیه و تنظیم شده و امید است که گامی در راستای پیش برد اهداف آموزشی و پرورش برداشته باشد.

با سپاس

محمد رحیم روشن

فهرست

فصل اول: مفهوم اثربخشی.....	۱۳
۱_۱. تعاریف اثربخشی.....	۱۴
۱_۲. تمایز اثربخشی با کارایی و بهره‌وری.....	۱۵
۱_۳. اثربخشی سازمانی مدارس.....	۱۶
۱_۴. جنبش مدارس اثربخش.....	۱۸
۱_۵. سیستم‌های اجتماعی و اثربخشی مدارس.....	۲۰
۱_۶. روش‌های معمول بررسی اثربخشی مدرسه.....	۲۱
فصل دوم: رویکردهای سنجش اثربخشی سازمانی.....	۲۳
۲_۱. رویکرد مبتنی بر هدف.....	۲۳
۲_۲. رویکرد مبتنی بر تأمین منابع سیستم.....	۲۴
۲_۳. رویکرد مبتنی بر فرآیند درونی سازمان.....	۲۵
۲_۴. رویکرد مبتنی بر تأمین رضایت گروه‌های ذینفع (دیفندان/استر/اتریک).....	۲۵
۲_۵. رویکرد مبتنی بر ارزش‌های رقابتی.....	۲۶
۲_۶. رویکرد ترکیبی.....	۲۷
فصل سوم: مدل یکپارچه اثربخشی مدرسه.....	۲۹
۳_۱. مشخصات مدارس اثربخش.....	۳۰
۳_۲. رشد حرفه‌ای.....	۳۳
۳_۲_۱. اهمیت رشد حرفه‌ای معلمان.....	۳۴
۳_۲_۲. جامعه یادگیرنده حرفه‌ای به عنوان پایه‌ای برای رشد حرفه‌ای.....	۳۷
۳_۲_۳. طراحی برنامه رشد حرفه‌ای.....	۳۹
۳_۲_۴. رشد حرفه‌ای مبتنی بر همکاری.....	۴۴

- ۴۵..... ۵_۲_۳. مزایای گروه‌های رشد حرفه‌ای مشارکت‌محور
- ۵۰..... ۶_۲_۳. انواع گروه‌های رشد حرفه‌ای مشارکت‌محور
- ۵۱..... ۷_۲_۳. نقش مدیر مدرسه در برنامه رشد حرفه‌ای معلمان
- ۵۴..... ۳_۳. تدریس اثربخش
- ۵۷..... ۱_۳_۳. ابعاد و حیطه‌های تدریس مؤثر
- ۶۱..... ۴_۳. ارزشیابی از میزان یادگیری دانش آموزان
- ۶۳..... ۵_۳. رهبری آموزشی و تدریس و یادگیری
- ۶۶..... ۶_۳. رهبری آموزشی و اثربخشی مدارس
- ۶۹..... منابع

مقدمه

اثربخشی مدرسه به عنوان یک موضوع اساسی و متداول از سوی محققان تربیتی مورد نظر قرار گرفته که پیشینه آن به تحقیقاتی مانند کار کلمن^۱ (۱۹۶۶)، راتر^۲ (۲۰۰۸)، بروک‌آور^۳ (۲۰۰۸)، ادموندز^۴ (۲۰۰۹)، موس^۵ (۲۰۱۰) و ماداوس^۶ (۲۰۱۱) برمی‌گردد که به عنوان شاخص‌ترین تحقیقات آموزشی مربوط به مدارس اثربخش به شمار می‌روند.

مفهوم اثربخشی مدرسه بسیار وسیع است و پدیده‌ای پیچیده و چند بعدی است. هدف تمام بهبود برنامه‌های مدرسه، افزایش اثربخشی نظام آموزشی می‌باشد. چاپمن^۷ (۲۰۰۹)، در استدلال مدرسه اثربخش بیان می‌کند مدرسه‌ای که باعث پیشرفت دانش آموزان خود شود، و طیف گسترده‌ای از پیامدهای فکری، اجتماعی و عاطفی و در نظر گرفتن موقعیت اجتماعی، اقتصادی و خانواده را شامل شود اثربخش می‌باشد. ویژگی‌های کلی ظهور یافته در مدارس مؤثر را که می‌تواند برای شناسایی جایگاه مدارس برای معلمان و مدیران مؤثر باشد را با مؤلفه‌های برنامه درسی^۸، معلمان و تدریس^۹، دانش آموزان^{۱۰}، مدیریت^{۱۱}، ارتباطات^{۱۲} مدرسه با جامعه و توسعه مدرسه^{۱۳} مطرح می‌کند.

اثربخشی یک سیستم را می‌توان بر حسب توانایی آن به ادامه حیات خود در موارد بحرانی، سازش، حفظ و توسعه اش بیان کرد. به عقیده بنیس^{۱۴} (۱۹۶۶) اگر سازمانها را به عنوان ساختارهای سازش‌پذیر، حلال مشکلات و ارگانیک ملاحظه قرار دهیم، مدارس باید با اتخاذ آنها

^۱- Coleman

^۲- Rutter

^۳- Brookover

^۴- Edmonds

^۵- Moos

^۶- Madaus

^۷- Chapman

^۸- Curriculum

^۹- Teachers and teaching

^{۱۰}- Students

^{۱۱}- management

^{۱۲}- Community

^{۱۳}- School development

^{۱۴}- Bennis

مشکلات را بررسی و حل کند (گودارد^۱، ۲۰۱۵). با تعریفی که بنیس، شاین^۲ (۱۹۹۲) و دیگران از اثربخشی دارند؛ در می یابیم که اخلاق حرفه ای مدیران و عملکرد آنها به عنوان معیاری برای تعیین اثربخشی مدارس نیز به کار می رود؛ باید در موارد بحرانی ضمن انطباق و سازش با محیط متغیر و مقابله با نیروهای تهدید کننده خارجی، به طور موفقیت آمیزی برخورد کرده و نیروی آنها را در جهت اصلی سازمان هدایت کند. سازمان ها برای محیطی که به افزایش اثربخشی سازمان کمک کند اهمیت قابل ملاحظه ای قائل هستند.

www.ketab.ir

^۱- Goddard

^۲- Schein